

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL O‘YIN FAOLIYATINING BOLALAR RIVOJLANISHIDAGI O‘ZIGA XOS JIHATLARI

Ravshanova Dildora Shavkat qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti talabasi

Qarshiyeva Iroda Baxtiyarovna

Ilmiy rahbar: Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim nazaryasi kafedrasi o‘qituvchisi

Annotatsiya: mazkur tezisda o‘yin faoliyatining maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishidagi o‘ziga xos jihatlari yoritilgan. Unda o‘yin faoliyatining mohiyati, bolaning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishiga ta’siri ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, maktabgacha ta‘lim jarayonida o‘yin faoliyatini samarali tashkil etishning metod va vositalari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida o‘yin faoliyati bolalarning har tomonlama rivojlanishida muhim omil ekanligi aniqlangan.

Kalit so‘zlar: o‘yin faoliyati, maktabgacha ta‘lim, bola rivojlanishi, intellektual rivojlanish, ijtimoiy rivojlanish, emotsional rivojlanish, pedagogik jarayon, interfaol metodlar, ta‘lim samaradorligi, rivojlantiruvchi o‘yinlar

O‘yin faoliyati maktabgacha yoshdagi bolalar uchun yetakchi faoliyat turi bo‘lib, u bolaning tabiiy ehtiyojlari va qiziqishlariga asoslanadi. Bola o‘yin jarayonida atrof-muhitni faol o‘rganadi, turli rollarni bajarish orqali hayotiy jarayonlarni anglay boshlaydi. O‘yin unga erkin harakat qilish, o‘z fikrini ifodalash va mustaqil qaror qabul qilish imkonini beradi. Shu jarayonda bolaning tasavvuri kengayadi, nutqi rivojlanadi va yangi bilim hamda ko‘nikmalar shakllanadi. O‘yin ijtimoiy tajriba to‘plashning muhim vositasi bo‘lib, bola jamiyatdagi qoidalar va munosabatlarni o‘zlashtiradi. Bundan tashqari, o‘yin faoliyati bolaning psixik rivojlanishiga xizmat qiladi, uning ijodkorligi va qiziqishlarini shakllantiradi. O‘yin davomida bola o‘z qobiliyatlarini namoyon etadi va shaxs sifatida rivojlanadi. Shu bois o‘yin faoliyati maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishining muhim omili hisoblanadi. O‘yin jarayoni bolalarning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. O‘yin davomida bola tafakkurini rivojlantiradi, muammoli vaziyatlarni hal qilishni o‘rganadi va mantiqiy fikrlash qobiliyatini shakllantiradi. Shu bilan birga, diqqat va xotira kabi bilish jarayonlari

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

mustahkamlanadi. Ijtimoiy jihatdan o‘yin bolaga tengdoshlari bilan muloqot qilish, hamkorlikda faoliyat olib borish va ijtimoiy rollarni egallash imkonini beradi. Bola o‘zini boshqalarning o‘rniga qo‘yishni o‘rganadi, bu esa empatiya hissining rivojlanishiga olib keladi. Emotsional rivojlanishda esa o‘yin bola his-tuyg‘ularini erkin ifodalashiga yordam beradi, stressni kamaytiradi va ijobiy emotsiyalarni shakllantiradi. O‘yin davomida bola o‘zini boshqarish, sabr-toqat va bardosh kabi sifatlarni ham rivojlantiradi. Natijada o‘yin bolani har tomonlama rivojlantiruvchi samarali vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Maktabgacha ta’limda o‘yin faoliyatini samarali tashkil etish bolalar rivojlanishini ta’minlashda muhim omillardan biridir. O‘yinlar bolaning yosh xususiyatlariga mos holda tanlanishi va maqsadga yo‘naltirilgan bo‘lishi zarur. Pedagog o‘yin jarayonini to‘g‘ri tashkil etib, bolalarni faol ishtirok etishga undashi kerak. Didaktik, rolli va harakatli o‘yinlar ta’lim jarayonida keng qo‘llanilib, bolalarning bilim olish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. O‘yin muhiti qulay va rivojlantiruvchi bo‘lishi, turli ko‘rgazmali vositalar bilan boyitilishi lozim. Interfaol metodlardan foydalanish bolalarning faolligini oshiradi va mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Pedagog o‘yin davomida bolalarni rag‘batlantirib borishi, ularning qiziqishini qo‘llab-quvvatlashi muhimdir. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilgan o‘yinlar ham yuqori samaradorlik beradi. Natijada o‘yin faoliyati orqali ta’lim jarayoni samarali tashkil etiladi va bolalarning har tomonlama rivojlanishiga erishiladi.

Xulosa qilib aytganda, o‘yin faoliyati maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida muhim va ajralmas omil hisoblanadi. O‘yin jarayonida bola nafaqat bilim va ko‘nikmalarni egallaydi, balki uning intellektual, ijtimoiy va emotsional rivojlanishi ham ta’minlanadi. O‘yin orqali bolada mustaqil fikrlash, muloqot qilish, muammolarni hal etish hamda ijodiy yondashuv kabi muhim sifatlar shakllanadi. Shuningdek, o‘yin faoliyatini to‘g‘ri va maqsadga muvofiq tashkil etish pedagogdan yuqori malaka va ijodkorlikni talab etadi. Ta’lim jarayonida turli o‘yin metodlaridan samarali foydalanish bolalarning faolligini oshiradi va bilimlarni oson o‘zlashtirishga yordam beradi. Demak, o‘yin faoliyatidan oqilona foydalanish orqali maktabgacha yoshdagi bolalarning har tomonlama barkamol rivojlanishiga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

“ZAMONAVIY TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKTNI QO‘LLASHNING ISTIQBOLLARI VA MUAMMOLARI” XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN 22-23-MAY 2026-YIL

1. Johnson J.E., Christie J.F., Wardle F. Play, development and early education // Early Childhood Research Quarterly. – 2020. – Vol. 50. – P. 1–10.
2. Zosh J.M., Hopkins E.J., Jensen H. Learning through play: a review of the evidence // Frontiers in Psychology. – 2021. – Vol. 12. – P. 1–15.
3. Whitebread D., Basilio M., Kuvalja M. The importance of play in early childhood development // European Early Childhood Education Research Journal. – 2020. – Vol. 28, No. 3. – P. 1–14.
4. Hirsh-Pasek K., Golinkoff R.M. The role of playful learning in child development // American Journal of Play. – 2022. – Vol. 14, No. 2. – P. 123–145.
5. Sodiqov B. Maktabgacha ta’lim pedagogikasi. – Toshkent: Tafakkur, 2021. – 210 b.
6. Nurmatov D. Bolalar psixologiyasi asoslari. – Toshkent: Fan, 2020. – 180 b.